

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Hvorfor kaldes vi Lutheraner? Prædiken paa Alle Helgens Dag

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Hvorfor kaldes vi Lutheraner? Prædiken paa Alle Helgens Dag", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Aarhus Universitet, Det Teologiske Fakultet. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1812_193A-intro-shoot-idm164.pdf (tilgået 07. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Digtet

Digtet til Franz Volkmar Reinhard kan genremæssigt betegnes som et dødedigt, jf. Sune Aukens definition i bogen *Eftermæle. En studie i den danske dødedigtning fra Anders Arrebo til Søren Ulrik Thomsen* (1998, s. 15). Grundtvig tegner et nuanceret billede af Reinhard. Han roser ham for ikke at lade sig røkke fra troen på Kristus og på forsoningen (strofe 13), men kritiserer ham for at gruble for meget og dyrke klogskaben fremfor den enfoldige tro (strofe 10 og 11). Det nuancerede er kendetegnende for Grundtvigs dødedigtning. Digtene var ikke ren panegyrik, men Grundtvig opregnede både stærke og svage sider ved den afdøde. Sune Auken har formuleret det rammende: "det er langt vigtigere for Grundtvig at få sagt det, han mener er sandt [...], end det er at få sagt noget passende" (s. 133). Det er desuden særligt for Grundtvig, at han ikke tøvede med at fælde dom over den døde, og at han ofte udnyttede lejlighedsdigtene til at polemisere mod den samtid, han fandt ugudelig og åndsforladt.

Der er to billeder, som dominerer digtet til Reinhard. Det første er billedet af graven (med allusion til Es 57,1-2): vi hører om Luthers grav (strofe 1, 9, 15); Bibelen, der er ved at blive begravet (strofe 7, 15); Reinhards grav (strofe 16 f.); biskop Balle på gravens rand (strofe 18-19) og Grundtvig, der ser ned i sin egen grav (strofe 21, 25). Det andet er billedet af vogterne (Luther, Reinhard, Balle og nu Grundtvig selv), der svinger deres sværd over graven. Her er to bibelske billeder sammenblandet: Grundtvig trækker både på 1 Mos 3,24, hvor sværdsvingende keruber vogter indgangen til Edens have, og på Hebr 4,12, hvor Guds ord sammenlignes med et sværd. Grundtvig citerede også dette tekststed i sin Dimisprædiken: "Thi det Guds ord er levende og kraftigt, og skarpere end noget tveegget sverd, og trænger igjennem, indtil det adskiller baade ledemod og marve, og dømmer over hiertets tanker og sinde" (*Biblia* 1787).

Digtet kan inddeles i følgende afsnit:

- Strofe 1-4: Luthers indsats med at oversætte Bibelen.
- Strofe 5-8: De senere tiders kasten vrage på den lutherske arv.
- Strofe 9-15: Reinhards lutherske forkyndelse i en vantro tid.
- Strofe 16-17: Opfordring til Tyskland om at bede om en ny forkæmper for den lutherske kristendom.
- Strofe 18-19: Den lignende situation i Danmark: Balle og lutherdommen på gravens rand.
- Strofe 20-25: Grundtvig som en ny, luthersk kæmpe i Norden.

Varianter

Der findes en del varianter til digtet. Det blev første gang optrykt i *Kvædninger* 1815, s. 151-161. Ud over at der her findes varians i ortografi og ordstilling, blev digtet forsynet med et "Tillæg" (s. 361-369), hvori Grundtvig forklarede, at de "bange Forventninger", han havde udtrykt for Sachsen i digtet fra 1812, havde vist sig at holde stik. Hermed hentydede han formentlig til, at universitetet i Wittenberg var blevet lukket i 1813 under Napoleonskrigene, og at Wittenberg tilfaldt Preussen ved Wienerkongressen i 1815.

I Grundtvigs levetid udkom digtet sidenhen otte gange i forskellige salmesamlinger, stærkt forkortet. Det kom bl.a. i *Sang-Værk* 1:1 1836, forkortet til ni strofer (strofe 1-8 og 24) og med adskillige ændringer i teksten, der koncentrerede den om Luther og Bibelen. Denne version blev med enkelte småændringer optrykt i *Sang-Værk* 2 1870. Andre steder blev digtet forkortet til fire eller fem strofer, hvoraf nogle havde formen fra *Kvædninger* 1815 og andre formen fra *Sang-Værk* 1:1 1836. Med forkortelsen ændrede digtet karakter. Fra at have været et digt om Reinhard blev det til et digt om Luther, og digtets genremæssige præg af dødedigt forsvandt. En liste over de forskellige varianter findes i *Bibliografien* bind 1, s. 78. En kort version af digtet kom siden til at indgå i Højskolesangbogens 2. til 15. udgave med melodi af Hans Matthison Hansen (Dam 1992, s. 99).

I sin korte form har sangen i perioder været meget anvendt. Kirkehistoriker Frederik Nielsen omtalte den i 1889 som "den berømte reformationssang" (1889, s. 184).

Metriske oplysninger

25 strofer a 9 vers. Der er skillestreg mellem strofe 15 og 16.

Versemaal: jambisk.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Stavelsesantal: 8 7 8 7 8 8 8 8 7.

Rimfølge: ababccdde; a ♂, b ♀, c ♂, d ♂ e ♀.

Se i øvrigt Vejledning til metriske oplysninger.